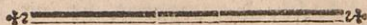

IN
SELECTOS QUOSDAM
V. AC N. FOEDERIS TEXTUS.

I.

IN GENESIS 3, 1 — 6.

*Biblica historia de seductis ac lapsis protoplastis a Mose descripta, non est allegoria ex palato Orientalis ingenii: *) Expositio ad litteram **) divinis attributis nec repugnat, nec inconueniens quidquam &c. infert. ***)*

*) Haec narratio illa, quam improbe Middleton, Helmond, Beverland impetunt cum innumeris Bibliomachis. — Qui non nihil temperatius scribunt, Mosen existimant ad hieroglyphica Aegyptiorum respexisse, qui de industria sermones suos typis ac emblematis obvelarunt, ne a quovis intelligerentur; verum Mosis (Historiographi) scopus fuerat, rem summi momenti de creatione mundi, de statu primigenio, lapsu generis humani, ac consecuta perniciē, omnes utut simpliccs, rudes, ipsasque etiam soboles docere. Mosis stylus & character omnes candidae sinceritatis notas prae se fert. Quid vero de eo dicendum

*

fo-

foret, si hanc veritatem, quam pernoſſe hominum omnium refert, allegoriae fuco involutam obſcuraffet? & qua de cauſa obſcuraffet? Nonne Hagiographus c. 4, 1. ſcribit: והארם ידע הוה אשתו: quo fundamento eruent, Orientalium communem hunc ſcribendi morem fuiſſe? cur vero alibi Moſes ſtylo plano, & dilucido utitur? Certe apud *Euseb. de praeparat. Evang.* lib. 1. c. 6. edit. *Basil. pag. 26. Sanchuniatbon* a Moſaico aevo longe ferius vivens, junioribus allegoricum, tropologicum & obſcurum dicendi genus adtribuit, haec verba ſunt: *Juniores sacrarum rerum interpretes, res gestas repellentes, fabulas, fabularumque allegorias excogitarunt, quas rebus naturalibus imponentes, mysteria cum tanta obscuritate induxerunt, ut nemo facile veritatem possit percipere.*

**) Ad literam intelligunt *S. Paul. 2. Cor. 2, 3. 1. Tim. 2, 14. Apoc. 12, 9. 20, 2.* hoc loc. Satanus *Draco & serpens antiquus* dicitur: conſequitur, diſtinctionis hujus veritatem ex hac historia eſſe capiendam, quomodo tandem cunque diabolus per רגח Evam deceperit. Et dum cit. loc. *Adam non est seductus, mulier autem seducta in praevagatione fuit*, concludit Apoſtolus, ſubjectionem, ſilentium, diſciplinam decere muliebrem ſexum. Hunc lapſum ad lit. ſemper agnovit priſca Judaeorum Eccleſia
Ec-

Eccles. 17, 5. 6. & 25, 32. Veritatem istam testatam faciunt crebriores Gentilium, & Ophitarum idololatriae, quae cum serpentibus perpetratae, totidem monumenta sunt primae per serpentem seductionis, quibus omnibus Satanus miserum adhuc hominem voluit ludificare. *R. Maimonides*, licet ad tropicam explicationem abstractus, notat, *Adae, Evae, arboris, serpentis* historiam apud Indos aevo suo fuisse perspetam; imo remotissimis paganis & idololatriis adhucdum notam esse, viri docti testantur. Ferunt etiam in vetustissimis Graecorum mysteriis adclamatum: *eva*, ac simul monstratum esse serpentem.... Moses quidem expressam de diabolo mentionem non fecit, gravibus de causis, quibus commotus nec spiritus aut genios commemorat. Hunc loc. *S. August.* Lib. 14. *de Civit. C.* 11. *edit. Antv.* mirifice illustrat.

***) Divinae sapientiae, bonitati & justitiae non reclamatur, ut cum multis Antimofaicis putat Bolingbrocke. Deus utique praevидit, sed justis de causis hunc lapsum permittit, propterea tamen non fuit necessarius, nec poena justo acerbior; imo plus innovit per *dispensationem sacramenti absconditi a saeculis multiformis sapientia Dei & clementia* Conf. *Eph.* 3, 9. 10. Et quid in toto mundo adeo verum ac ferium est reperire, quod per ludicram detorsionem non
pos

possit ad risum & jocum inverti? Mirum igitur non habetur, quod incredulis haec nostra calamitatum historia fabulae speciem praeseferat.

II.

IN EXOD. 3, 2.

*Luculentus Ss. lit. utriusque foederis sensus ostendit, illum, qui Patriarchis saepe, & Mosi praecipue, in ardente rubo adparuit, ac Israelitas a servitute Aegypti in libertatem Chanaanitidos adseruit יהוה ipsum, Gen. 48, 16 המלאך הגואל Job. 33, 23. מלאך מליץ Is. 63, 9. מלאך פניו Conf. Exod. 23, 20. 21. non vero tantum creatum fuisse. *) Omnipotentem hunc Salvatorem agnovit Moses cum universa omni tempore Synagoga. Celebrarunt Aegyptii, Scriptores Judaei & Gentiles. **) Hic יהוה Dei Filius fuit, MAGNI CONSILII ET TESTAMENTI ANGELUS, Incarnationi praeludens, per quem Deus omnia fecit, conservat & gubernat. ***) Huic sententiae SS. PP. & Ecclesiae Doctores, contra Arianos depraeliantes, constans suffragium ferunt, & ipsa consentit Ecclesia. ****)*

*) Amplius trecenties in sola Exodo יהוה legitur: Ipse מלאך de se Exod. 20, 2. praedi-

dicat : יהוה אנוכי *ego sum Dominus Deus tuus*. Quomodo incommutabile hoc nomen soli Deo, juxta fidem, proprium & singulare, *Exod. 3, 15. Isa. 42, 8.* hic incommutabilis Divinitatis character creaturae potest convenire? An toties in alieno significato, *repraesentative* tantum, nullibi proprie, Angelo, adsumto corpore, ut aiunt, vices gerenti tribuitur, & quidem nullo adjecto indicio, ex quo colligi queat, nomen illud tantum de creatura intelligendum? Quis unquam Propheta, Hagiographus, Legatus dixit? *Ego Dominus, ego Caesar, Rex &c.!* Si in Patriarcharum historia sub Esau nomine Jacob &c., aut in Libro Tobiae nomine Gabrielis tractasset Raphael, ita, ut unus personam alterius sustineret, quis haec vel in profano Scriptore probaret, cum tamen major inter homines convenientia, major inter Angelos similitudo, quam Deum inter & creaturam? — Ex sententia contraria, quae *Angelum creatum* propugnat, *Socinianus* obloquitur, Verbum non reipsa incarnatum esse, sed sicut in V. T., ita & hoc in mysterio Angelum Dei vices supplere, sic, ut intelligatur *Filius Dei* non reipsa, sed *repraesentative, adoptive, denominative*, scilicet creatura perfectissima ac pene singularis, Dei autoritate agens. Praestat igitur Ss. Script. obvium sensum sequi, & Ss. PP. argumentis contra veteres Arianos suam relin-

lin-

linquere efficaciam. Conf. *Exod.* 3. 4. 6. 20. 23. Decretorios hos textus olim vaferrimi Ariani e. g. *Euseb. Caesar.* cernentes, fatebantur, ipsum Deum (Patrem) adparuisse., sed Personam Filii fuisse, Patres invicte commonstrarunt. Nonne haec doctrina ad refutandos Socinianos & varios Theistas, atque ad gloriam Divinitatis Verbi tuendam aptior, praefenda est? Et quam eximie relucet Verbi divini erga homines bonitas, ex qua jam ante Incarnationem in terris visus est, & cum hominibus conversatus? & quidem tanta cum majestate, ac signis, tam evidentibus praesentiae divinae characteribus, ut populus pene oppressus a gloria Dei clamaret ad Mosen *Exod.* 20, 19. *non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.*

***) Perpendatur tantum *Exod.* 15. epinicion Mosis: אֲשֶׁרָה לִירוּתָהּ, ubi non angelica creatura, sed Deus ipse tanquam Redemptor & Salvator celebratur. Certe tot prodigiorum ac benefactorum causa immediata Angelus aequae violenter diceretur, atque Aaron C. 14, 21. loco & nomine Mosis manum super mare extendisse. Illa postea miracula *Josue* 4, 23. *David.* *Psal.* heb. 77, 17 — 21. *Judith* 5, 12. *Isa.* 63, 11. *Habac.* 3, 8. *Esd.* 9, 11. *Sap.* 19, 7 — 9: imo Christiana Ecclesia *Act.* 7, 36. *Heb.* 11, 29. recolere. Caeterum Conf. 70-

===

Josepb. Antiq. L. 2. C. 16. Phil. Lib. 1. & 3. de Mose. & apud Euseb. praepar. Evang. L. 9. C. 28. Ezechielum Poetam & C. 17. Artapan. Etiam divini hujus beneficii mentionem transcripserunt Diod. sic. Strabo, Trog. Pom., Polaemon, Ptolom. Mendefius.

***) Conf. *Joann. 1, 3. 18. 5, 36. 37. Matth. 11, 27. Act. 17, 25, 31. Eph. 1, 22. 23. Gal. 3, 19. Coloss. 1, 16. 1. Tim. 3, 15.* Sicut Filius Dei conditor, conservator, & gubernator est, ita etiam sponsus Ecclesiae suae ab initio constitutus est, quare directorem etiam & Legislatorem (immediatum) fuisse non ambigitur. Haec constans & unanimis SS. PP. ex Script. est sententia, praecipue *Ss. Iren., Hilar., Ambros.* Hic S. Doctor in *1. Cor. 10, 9. neque tentemus Christum sicut quidam eorum tentaverunt, & a serpentibus perierunt, inquit: Christum tentasse dicuntur, quia Christus erat, qui ad Mosen loquebatur.*

****) Ex PP. nonnihil uberius juvat hanc rem stabilire. *S. Iren.* fere per decursum totius *Lib. 4. adv. Haeres.* invicte probat, *Filium Dei, Dominum nostrum & Magistrum* Adamo, Noe, Abrahae, Mosi se manifestasse, excluso mediatore Angelo. Cit. *Lib. c. 21. edit. Le Preux, opera Gallasii,* idem S. Pater scribit: *utraque Testamenta unus & idem Paterfamilias produxit, Verbum*

=

bum Dei, Dominus noster Iesus Christus, qui
& Abrabae & Mofi locutus est. Hoc idem
docent S. Hilar. enarrat. in Psal. 134. ad v.,
qui percussit primogenita Aegypti, & in Libris
de Trinit.. Basil. M. adv. Eunom. Lib. 2. Am-
bros. Lib. 1. de Fide c. 5. Just. Mart. in Dial.
cum Tryph.. Gregor. Naz. Lib. de Fide. S.
Atban. Serm. 4. c. Arianos, S. Chrys. in 1.
Cor. 10, 1. Tertull. Lib. 2. adv. Marcionem.
Prudent. in Apotbeos. Leo M. Ep. ad Pulcher.
Hanc doctrinam Concil. Antioch. I. an. C.
266. contra Paul. Samosat. sub Dionys. P. R.
non solum ceu indubitata tenuit, sed
etiam tanquam ab Apost. traditam in Ep.
Synodica declaravit: scil. Verbum Dei in
persona & sensibili forma Patriarchis & Mo-
si adparuisse. Accedit ipsa M. Ecclesia,
recinens Antiph. o Adonai & Dux &c., &
alteram in Parasc. popule meus! quid feci tibi
&c. Equidem S. August. ut Arianorum in-
fano occurreret sophismati, nonnunquam
aliter, quam praedecessores sui V. T. adpa-
ritions explicare coepit, totius tamen an-
tiquitatis sententiam iterum in variis cir-
cumstantiis secutus, non semel agnovit,
Personam Filii Dei Mofi visam esse. Haec-
que autoritas M. Augustini, sicut & Liber
de coelesti Hier. multos ad opinionem de An-
gelo creato abduxit aevo Doctoris Angelici.
Sed cit. S. August. opinionem de Angelo crea-
to non ita certam habuit, quin aliam eli-
gendi de Domino Christo optionem daret.
Conf.

runt: bella Regibus Israel non conciverunt a vicinis: gesta *Jebu*, ejusque successorum non adornarunt, sed praenuntiarunt: non in idololatriam solum, sed reliqua etiam flagitia animadverterunt. *Eliam* 4. *Reg.* 1, 9 — 12. &c., *Elisaeum* 4. *Reg.* 2, 23. a crudelitatis nota, cujus recentes Manichaei utrumque S. Vatem arguunt, vindicamus. *Elisaeus* 4. *Reg.* 8, 7 — 10. & 2 *Reg.* 19, 15. *Benadad* non circumvenit. Quid vero de *Baalam* censendum, & *Propheta*, qui 3. *Reg.* 13, 18. alteri Prophetae mentitus est, explicabitur.

**) Haec divinae missionis sigilla. Ostendit autem biblica historia, vera illos patrasse miracula, eaque non in angulo solum, aut coram Filiis Prophetarum; sed in conspectu universi populi; quibus omnibus nullam inferunt contentionem, dubium nullum ementita Gentilium signa. E. g. *Delphica Aesculapii, Vespasiani, Hadriani, Apollonii, Simonis M., Mabometi*. Et quot, quam illustria non edidere oracula de eventibus remotissimis cum luculentis rerum ac personarum adjunctis, de regnorum fatiis ac revolutionibus, de vicinis Judaeae Gentibus ac hostibus e. g. *Moabitis, Ammonitis, Iudumaeis, Syris, Tyriis, Assyriis, Babyloniis, Persis, Graecis & Romanis?* Quid ad haec Paganorum vaticinia? quorum vanitatem sapientiores gentilium risui habebant e. g.

Ci-

===

Cicero, Aristoteles, Epicurus, Porphyrius.
Demosthenes Pythiam a Philippo Rege auro
corruptam, ac *Φιλιππιζειν* dixit: *Apollo* ipse
ob tortuosa & flexiloqua, quae dedit respon-
sa, *λοξίας* audit. De his legi meretur *Euseb.*
lib. 5. Praepar. Evang. C. 10. & lib. 6. C. 4.
edit Basil: ubi ex *Oenomao ethnico* graphi-
ce describit delphica effata: scil. quot ho-
minibus illa fuerint exitio, quam truculen-
ta, turpia & impia: quod Socrates re-
ctius multis responderit. Postea ex *Por-*
phyr. ostendit, ipsum Apollinem fassum ef-
se, quod soleat mentiri. Vanitatem igna-
ri, inertisque Numinis etiam sistit ac irri-
det *Momus* apud *Lucianum in Jove Tragaed-*
do a pag. 207. edit. Francof. Coeterum ora-
cula Delphicum, Clarium, Dodonaicum in
una eademque re consiliis suis semper imma-
ne discreparunt, quoties impostores flamines
de praesente casu nequiverant deliberare.

***) Haec Samuelis & Prophetarum chara-
cteri tam repugnantia, impia sunt com-
menta. Jam a Mosis aevo exstiteret Pro-
phetae. Haec vero *schola Propbetarum*
erecta est, ut Deo sacrata juvenus in Lege
Domini, orationis & pietatis studio, jeju-
niis, musica sacra ad laudes Dei exercita-
retur ac adolesceret, quam primum Sa-
muel, postea Elias, Elifaeus &c. modera-
bantur: Ex hoc selecto coetu denique ser-
vi Dei atque Vates prodiverunt. Quae de
di-

dispositione ad prophetandum, *de concentu musico*, ac *largiore vini haustu* per singularem nequitiam increduli effutiunt, improbitate plena sunt, & ex Ss. lit. refutantur.

****) Hi fervi Dei ac legati unice enitebantur, ut Ecclesiam Israel mundam conservarent, virtutem & veritatem docerent, spem in Salvatore accenderent, instantia fata praemonerent. Extraordinaria autem symbola, a Deo praecepta, specialem populi adtentionem excitarunt, talis modi typis pridem affueti. Carnali quidem ac superbo homini stulta videntur, sed divinae sapientiae & misericordiae notas singulares ostendunt. Non egerunt indecenter imo *Isaias C. 20, 2. nudus & discalceatus, trium annorum signum & portentum. 2do Jeremias, dum C. 13, 1 — 6 perizoma suum lineum ad Eupbraten in foramine petrae abscondit &c. ac C. 27, 1 — 3. vincula & catenas in collo tulit. 3tio Ezechiel, dum C. 4, 1 — 15. Obsidionem Jerusalem per figuram exhibet, dormire iussus super latus sinistrum 390 diebus, super dextrum vero 40, ac vesci cibis faede confectis. Neque caetera, quae C. 5, 1 — 4 & 12, 3 — 7. narrantur, inconvenientia esse, probabit Tindal., *Christentum so alt, als die Welt*, C. 23. 4to *Oseas C. 1, 23 & 3, 1 — 3.*, si praeceptum Dei, ac Prophetæ actio ad hebrai. veritatem rite
exi-*

Conf. *Serm. 7. super Exod.*. librum vero de coeles. Hier. non ante foec. V. scriptum esse, neque *S. Dionys. Arcop.* opus esse, celeberrimi Doctores catholici evincunt. Quae obmoventur ex voce מלאך, & ex *Act. 7, 53. Gal. 3, 19. Heb. 1, 1.* bene expensa, huic doctrinae nihil adversantur.

III.

IN SS. PROPHETAS.

*Prophetae Viri sancti erant, *) a veris oraculis & prodigiis inclyti **) schola eorum non a Samuele ex callido politicae sine fundata ***) Actiones illorum symbolicae, insolitae quidem, non tamen regulis decori adversae: ****) homines de Christo Jesu praedixerunt. *****)*

*) Hos sanctos veritatis testes perditos olim Israelitae non nisi odio, opprobriis, persecutione vexarunt; hodie dum iidem commune sanctorum fatum experiuntur a Bibliomachis & incredulis, qui blasphemio furore iis insultant, & insolente risu V. T. cavillantur. Systema impium *Thomae Morgan* impugnamus, atque adferimus, Ss. Prophetas reipublicae tranquillitatem nunquam turbasse. Hi profecto Viri sancti non ii sunt, qui ex livore contra *Salomonem Feroami* excitarunt seditionem, & postea hujus, sicut & domum *Achab* exterminarunt:

runt:

exigatur, nihil indecori commisit. In his
citt. Prophetarum gestis non admittimus
visionem tantum parabolicam.

*****) Conf. *Act.* 3, 24. & 10, 43. Potif-
sima in Protoevangelio & alia a Mose uf-
que ad Malachiam illustramus, quae Chri-
stianae Religionis hostes obscurare audent
& eripere. E. g. *Morgan, Tindal, Col-
lins* &c., dum impie arguunt, permultas
V. & N. Testamenti prophetias suo caruif-
se eventu, quas certe propositiones Chri-
stianae fidei summe noxias non invenif-
sent, nisi arassent in vitula Hugonis Gro-
tjii.

IV.

ALLEGATIONES V. T. IN NOVO.

*Quae ex V. T. ab Evangelistis allegantur & ab
Apostolis, vel ex Heb., vel ex graeco LXX.
expressa sunt: *) sensus a Spiritu sancto in-
tentus tum literalis est, tum mysticus **) Per-
saepe V. T. locorum sensus adducitur, non
verba. ***) Testimonia etiam ex Autoribus
non inspiratis, imo ethniciis recensentur. *****)*

*) Genus loquendi, ac modus allegandi S.
Scripturarum oracula *forma externa est, in-
terna illorum sensus.* Allegatio frequen-
tior

tior est ex LXX; quia haec versio ubique innotuerat: plures dantur adhuc rationes. Ss. Matth. & Joannes, teste *S. Hier in Is. C. 6. testimonia sua* de hebraico protulerunt, *S. Lucas magis testimoniis graecis utitur.*

**) *Literalis* five *immediati*, praeter alia multa, exempla sunt *Isa. 7, 14. & Matth. 1, 23. Deut. 18, 15. & Act. 3, 22. Psal. 2, 7. & Act. 13, 33. simul & Heb. 1, 5. 5. 5. Amos 9, 11. & Act. 15, 15. 16. Mich. 5, 2. & Matth. 2, 6. Zach. 9, 9. & Matth. 21, 5. ac Joann. 12, 14. 15. Malach. 3, 1. & Matth. 11, 10. atque Marc. 1, 2. Typici seu mediati exempla sunt: Exod. 12, 46. & Joann. 19, 26. Num. 21, 89. & Joann. 3, 14. 15. Joann. 2, 1 — 11. & Matth. 12, 39. Gen. 2, 23. 24. & Eph. 5, 31, 32.*

**) Conf *S. Hier. Ep. ad Pamm. de O. G. I.* & in C. 29. *Isa.* quare fit quandoque *detrahitio, adjectio, transpositio, mutatio* &c. Neque id mirum videatur, cum unus, idemque Spiritus, qui aperuit ora Prophetarum, ore etiam Evangelistarum locutus sit. Cumque illorum oracula in N. T. interpretetur, non vero exscribat, cur verbis adnumerandis debuerit adstringi? declaratio ubi a LXX facta est, versio haec retenta est, ubi minus, expensa sunt verba hebraica. Ali-
cu-

cubi neque ad illam versionem, neque ad verba textus Spiritus S. se alligavit, sed sensum verbis novis expressit, revelati verbi sui optimus interpres, & cum nulla sit antilogia, quid pluribus opus est?

****) 2. *Tim.* 3, 8. Apostolus Aegypti Magos nominat *Jannes & Mambres* juxta alios *מברס* ex veteri Rabbiorum traditione. *S. Judas Ep.* v. 9. 14. 15. ad apocrypha videtur respexisse; Per hoc tamen Epistolae autoritas periculum nullum subit; nam in citt. quaedam etiam vera repertiuntur, quae a Theopneusto Autore a falsis discernuntur. Tandem *Act.* 17, 28. ex *Arato* Poeta Cilice a S. Paulo Cilice transfumitur, & quod Jovi perverse ac injuste tribuerat *Aratus*, id vero Numini justissime restituit Apostolus. *Alterum* 1. *Cor.* 15, 33. ex Thaide *Menandri* allegatur; & hunc locum *sanctificatum per Apostolum esse*, adserit *Tertull. Lib. 1. ad uxorem* C. 8. *Tertium* Apost. laudat *Tit.* 1, 12. ex opere *Epimenidis de oraculis*: quare Prophetam illum adpellat, cum talis a suis haberetur. Licet vero his Gentilium dictis nonnunquam uteretur, poterat tamen *Act.* 26, 22. jure ad Agrippam loqui, a se nihil dici *extra*, sive contrarium iis, quae *Prophetarum locuti sunt*.

V.
IN CAPUT I. ET II. S. MATTH.
EVANGELISTAE.

*Sancti J. C. Evang. secundum Matth. C. I. &
2. canonica autoritas ex constanti Ecclesiae
latinae & graece testimonio, omnium SS. P.P.,
veterum Scriptorum, imo Haereticorum con-
sensu stabilitur. *) Utrumque Caput primis
jam saeculis in S. Matth. Evang. lectum esse,
Judei & Pagani testantur. **) Difficulta-
tes genealogicae, & quae citantur Ss. Propbeta-
rum oracula, hanc veritatem non obscu-
rant. ***)*

*) Ad roboranda Homeri, aut Virgilii, al-
teriusque profani initia plus fundamenti
quis adduxerit? Post tot tempora, argu-
menta, criteria in- & externa temerarium
videri posset, huic veritati per tot saecula
ubivis resplendenti, lucem velle affundere,
sed postquam D. *Williams* Anglus de illa
coepit controvertere, non sine quorundam
plausu, qui adhuc dubitant & negant, pro-
ficuum ac necesse erit, utrumque Caput
vindicare.

Ino nullo hucusque Ms. Graeco, aut
Syrochaldaico sacra Genealogia defuit,
multo minus utrumque Caput. Candabri-
genae (olim Bezae) exemplar, multis pa-
gi-

gini mutilum, & aliud, quondam ad D. Ebner ab Eschenbach Norimbergae pertinens, in quo D. Michaelis ex descriptione Schonebiana, meminit, genealogiam deficere, quid, quaeso, ad regulas critices probant? Priscae versiones Latinae omnes (etiam MS. Musaei Britannici, Hybernica scriptum characteribus) hanc veritatem, teste D. Wanley confirmant. In quibusdam Codicibus, velut etiam in MS. Arab. Bibliothecae nostrae S. Genealogia ad modum prologi quidem praemittitur, dein incipit C. 1. *cum ergo natus esset Jesus &c.*; at demus, in aliquo exemplari, illam esse omissam, num propterea erit supposititia? Ss. *Iustinus, Hegesippus, Iren., Tatian.*, antiqua Syrorum Ecclesia, & Graeci ac Latini PP. utriusque capituli gesta allegarunt.

Nullum ex *Nazarenis Cerinthianis, Carpocratianis* adparet vestigium, quod S. Genealogiam in dubium vocarint. In *Evang. Nazarenorum* res de autenticitate S. Genealogiae confirmata est ex *S. Hier. in S. Matth. C. 2, 5. & in Catal. Script. Eccles.* verbo: *Matthaeus*. Quinimo ex S. Genealogia *Cerinthus, & Carpocras* Jesum ex femine Joseph ortum voluerunt. Nequidem Ebionitae prima capita in discrimen citarunt, licet alias Evangelio misere compilato, ex fabulis confarcinato, corrupto & mutilato
**
usi

usi sint. Conf. *S. Epiph. Haeres. XXX. pag. 44. edit. Basil.*

***) Quem latet, quo furore primi Christiani nominis hostes Genealogiam Evangelicam cavillati sint? *Porphyr., Manichaei* apud *S. Aug. L. 28. contra Faustum. Julianus Apostata* apud *Cyrill. Alex. contra Juli. C. 8. Celsus* apud *Orig. Lib. 2. contra Cel. Veterum & recentiorum Judaeorum calumniae e. g. in impiissimo & blasphemiarum pleno libro תולדות ישו* contra *Evang. scripto* fatis etiam patent. His cunctis SS. PP. diversa opposuere systemata.

***)) Nullus scriptor Classicus est, qui non plures difficultatum nodos habeat, nulla aetate, solertia nulla expediendos: confiderentur tantum *Herodotus, Plato, Livius &c.* sed his nemo controversiam movet, nemo fragmenta ista spuria vocat; verum enimvero in Ss. literis simile criterion cur negligunt? utique ex eo, quia stylus & argumentum haud arridet, & multos pertaesum est, vitae juxta praescripta Evangelica ordinandae. Male *S. Genealogia S. Matth.* per Graecorum *Hebraicorum nominum* infuكتورum, ut aiunt, oscitantiam & errores vitiata dicitur: Hic Evangelista, qui pro triplici Judaeorum statu, scil. *Judicum, Regum, & Ducum*, tres Tesseradecades posuit, Conf. *S. Hier. in Matth. i. Progeni-*

nitores Joseph, S. Lucas vero B. Virginis progeniem recensuit.

Matth. 1, 22. 23. ex Isa. 7, 14. citatur. Sive S. Matth., S. Angelus illud retulerit vaticinium, loco, cui inferitur, exquisite congruit, ac reipſa ad literam impletum est in partu Virginis Mariae, & Christo vero Emmanuele nostro. Id solum Evangelistae testimonium, licet diu post S. Joseph obitum transcriptum, argutias illorum profligat, qui in Lectionem *S. Isaiæ* tenebras obducunt, atque *versu 15.* transpositionem & immutationem fingunt. Ab iis merito dissentimus, qui Prophetica verba primo in alium sensum deducunt, & postea hunc typum in Virgine Matre adimpletum volunt.

Matth. 2, 6. ex Mich. 5, 1. desumitur: hujus prophetiae characteres tam sunt insignes, ut ne ullus *Zorobabeli* queat tribui, id quod Collins. & Parvish volunt, abuten-tes vocibus *עולם קדם מוצא* cum Judaeis recentioribus, contra veteres RR. & Targum. Soli Jesu C. omnes oraculi notae competunt. His non obstant *Joann. 7, 27. & 9, 29.* Nulla Evangelistam inter & Prophetam obversatur antilogia, neque necesse est, ut Sacerdotum & Scribarum ad Herodem responſio ad erroneam traducatur explicationem, quam Hagiographus tantum

tum

tum enarrret. Vocabl. **בְּאֵלֵי** utramque & vulg. & graec. fert. notionem.

Matth. 2, 15. ex *Ose. 11, 1.* citatur. Necdum evincunt post *Julianum, Collins.* &c. Adversarii *Oseam* de Israel ex Aegypti servitute libero loqui, certe verba hebraica contrarium suadent. Quidquid fit de *LXX*, aut de cit. Textu, an ex *Ose. 11.*, aut *Num. 23, 22.* sumtus fit, haec verba jure Christo tribuuntur.

Matth. 2, 17, 18. sunt ex *Zer. 31, 15.* Verba S. Prophetiae non de captivitate tribuum decem, nec apte de Judaeis a Nabuzardan Babylonem transportatis intelligi possunt. Placet aliis, verba S. Prophetiae imo de quadam Judaeorum clade, in tot vero infantum pro Christo caesorum pernicie, quam etiam S. Vates intuitus est, verius, uberiusque esse impleta.

Matth. 2, 23. ex *Isa. 11, 1.* commodatum volunt, ubi Propheta ad Messiae ortum de radice Jesse, domicilium, & humilem ejus statum respexit, Conf. *Joann. 1, 46.* Si cui haec vero displiceant, meminerit, non dicere Evangelistam: *scriptum est*, sed *dictum est*: multa vero a Prophetis dicta sunt, quae non in Scripturam redacta; haec autem S. *Matth.* vel ex traditione vel revelatione rescivit. Certas Prophetias orales
Do-

Domini adventum praecessisse, fidelibus tunc notas, recte colligunt ex *Luc.* 1, 76. & 2, 26, 36. 38.

In his omnibus, absit, ut quis putet, S. Matthaeum ex similis eventus ratione & occasione, pro captu & genio Hebraeorum, hoc differendi genere oblectantium, meras captasse allusiones, aut scitias adcommodationes, velut cum multis existimant *D. Veltbusen lib. The Authenticity of the first and second Chapters* pag. 73. *Fansenius Concord. ad C. 2., Matth., Lamy in Harm. edit. Venet.* pag. 54. Hic tamen in fine C. XIII. confitetur: *In his locis Evang. meras fieri allusiones, vix credo, ratum enim mihi, fixumque est, antiquos Prophetas intuitos Christum, & quae enarrant, typos esse, ita, ut quae de his rebus praesentibus dicunt, postea in aliis, impleta sint.* Quam alias ruinosa non essent Christianae Religionis fundamenta, facili negotio ab Ethnicis, Judaeis, Philosophis concussa, si Apostoli tantum flores, & orationis decora, *figuras & exornationes* adhibuissent. Cit. *Veltbusen* has *allusiones* pag. 75. considerat, non ceu argumenta posteris exarata, sed tanquam permissa, ad praeparandos Evangelio animos illorum, quibus haec in usu & deliciis fuere.

IN JOAN. 8, 3. 4. 5.

*Historia Evangelica de adultera autentica est: *)
Impie ac Pharisaeis longe peiores increduli
b. l. dicta & gesta Jesu taxant & perstrin-
gunt. **)*

*) Multa arguunt adversus illam, praecipue ex *Euseb. Hist. Eccles. Lib. 3. C. 39. a Papia*, ex vetere traditione discipulorum Apostolicorum illam scriptam esse volunt. Verum cit. loc. *Eusebius* ipse concludit, in *Evangelio secundum Hebraeos* eam haberi. Hanc histor. permulti Ecclesiae Patres ut canonicam agnoverunt. Versiones Syriaca, Arab., Persic., & Aethiopica eam habent. In uno tantum ex vetustis septemdecim codicibus, quos Beza penes se habuit, absuit, alia argumenta inficialia non moramur.

**) Dolosa & maligna denuntiantium consilia Christi Jesu sapientia evertit. Neque auctoritati publicae obstitit, neque Legem Mos. correxit, aut scelus illud plectere prohibuit, fovendo facinora, ut blasphema fert censura. Astutia & malitia pudore suffunditur, dum accusatores de eodem crimine convenit. Sola lectio Historiae cunctas *Edelmanni & R. Isaac &c.* criminationes & ineptias in ventos diffiat.

Infelix mulier unum mandatum Legis violaverat, superbi vero Pharisaei summam Legis violabant, charitatem, justitiam, mansuetudinem, Religionem, in Christum

J. conjurati, & ex ejus mansuetudine, quam imitari hos oportuit, insidias illi struendi, ansam sumserunt. Quam multi hodie Pharisaeis & Scribis similes, Zelum legis praeseferunt, cum Spiritum Legis nullum habeant?

VII.

IN I. JOAN. 5, 7.

Miramur, quae Cl. J. F. Froriep Ss. l. D. Th. Augustanae Conf. in Univers. Erfurtenfi Prof. P., propugnante 30. April. 1777. G. H. S. Neries in lucem protulit: pag. 7. scribit:

*Quod Johanni suppositum est dictum de tribus in coelo testibus, *) hoc jure, meritoque rejecit Lutherus, & in vernacula versione praeteriit. **) Dictum illud v. Joann. 5, 7. Spirituum esse, a Viris eruditissimis accurate demonstratum est. Legas celeberrimum Griesbachium. ***) Lutherum vero, quoad vixerit, ita egisse... tam certum est, quam quod certissimum. ****) Quo utroque posito summum Virum ab imperitia, levitate animi, cordis malignitate, aliisque opprobriis vindicamus. *****) Lutheri constantia excellentior est Erasmi timiditate. *****)*

ANIMADVERSIONES.

*) Haec periocha, confirmando Ss. Triados dogmati apta, praestantissimorum Codd. MSS. & impress., Graecorum, Arme-

me-

menorum, Latinorum nititur autoritate. Illa ab antiquis SS. PP. allegatur, qui exemplaria aetati nostrae usitata longe praecedentes, *jure meritoque* legitimi habendi sunt testes de primitivae Ecclesiae sensu; modernos vero codices variantes, aut cit. textum omittentes octingentis annis non esse superiores, Viri doctissimi ostendunt. Tam celebris locus, ubi nunc excidit, proclive est, illum abesse ex Librarium oscitantia, celeritate, aut imperitia, ex vocum similibus fronte & sine, teste experientia, & quis antiquitatum gnarus haec addubitet? aut Arianorum etiam conatus malos nesciat? Ubi inquam deficit, stylus S. Joannis VV. 8. 9. & sequentes deformantur, & inepte inter se cohaerent. Tam insignem Textum Graeci & Latini ceu autenticum & divinum venerantur; num vero a Latinis Viris Graecorum exemplaribus hic loc. assui potuit casu, fraude aut de industria, & ita supponi, ut Graeci, Latinis jam pridem inserti, hoc additamentum ab iis ceu canonicum reciperent? Aut vero Latinis hic a Graecis impositum est? sed nec hoc verisimile, cum longe uberius apud nos Lectio hujus versus occurrat; *Calvinus, Beza, Tremellius* &c. illam defendunt, & Calviniani semper eam referunt. Imo Lutherani eandem Bibliis suis inseruerunt, hic revera, sicut in multis aliis, Reformatore suo prudentiores, qui
il.

=

illam (ait D. Calmet) *aliquibus graecis illius aetatis, Hagenoensi v. g. anni 1521. aut Aldi 1518. editionibus forte ductus, suppressit. Nec id fecisset, si adhuc vivens Roberti, Stephani editionem vidisset: celeberrimum hunc typographum tanti faciebat, juxta Tubingenses Theologos. Verbo: in omnia variarum linguarum Biblia hoc praeclarissimum S. Spiritus oraculum citra ullum controversiae indicium transit. Et hoc dictum Jobanni suppositum dicat Cl. Frieriep! cum tamen historiam adulterae Joann 8, 3. pluribus difficultatibus impeditam contra Semlerum in eadem Dissert. vindicet; verum in principiis suis ex- & internis hanc vindicabit nunquam, ceu autenticam; neque illum S. Joann. insignem locum autentia spoliabit.*

***) *Nulla jure immeritoque rejecit Vir privatus, quod tanto consensu & constante judicio receptum est ac adprobatum. Quidquid dicant liberiores Critici, & qui pro Socinianis militant Protestantes, hac peste afflati. Illud sc. omnibus usitatum est, Conf. Cypr. de Unit. Ecclesiae, ut postquam ab Ecclesia recisi sunt, ipsi quoque sacros libros ab Ecclesia receptos, atque textus dogmaticos recidant, & quae Ecclesiae soli debentur, rejiciendi, vel adprobandi auctoritatem sibi usurpent, recte inquit Vir quidam doctissimus ex Calviniano Catholicus. At vero cur in vernaculis versionibus suis, etiam*

etiam permultis graecis, exemplaribus non sequuntur Lutherum? Profecto, si hujus Magistri sui vestigiis velint ingredi, pariter (nihil de V. T. loquar) *Epist. S. Jacobi, Pauli ad Hebraeos, S. Judae, S. Joann., 2. Pet., & Apocal.* ex Bibliis debent extrudi, & lacerari: sicut hodie de iis, & pluribus aliis contendunt fieri Heteroclitici Viri, cum lignatoribus conferendi, qui sylvam ingressi hic abietem, illic fraxinum sibi designant, ex una arbore ramos tantum defecant, alteram una cum trunco disjiciunt, donec tandem ex harum omnium strage, struem sibi, qualem volunt, concinnent. Ita per Ss. Scripturas hodie grassantur.

***) *Dictum illud S. Joann. authenticum esse a Viris eruditissimis accurate demonstratum est. Legas celeberrimum Goezenium.* Ecquid nunc igitur? quis recte sentit, veritatem adsecutus? an Griesbachius Wetstenius, Semlerus cum Socinianis Sandio, Crellio, Wolzogenio, aut vero celeberr. Goezenius, Kettnerus, Seldenus cum praestantissimis Criticis & Ss. Scripturarum Interpretibus, cum communi Catholicorum & multorum Protestantium? Grotius hanc pericopen ab Arianis intrusam suspicatur; At Imman. Tremell. ab iisdem erasam putat: quis hanc summi momenti litem aliquando decidat? nemo in Ecclesia Protestantica: in hac semper erit & manebit haec lectio dubiae, incertaeque fidei. Imo

Imo de sincera oraculorum aliorum lectione, de pluribus voluminibus, atque in hodierna tot variantium farragine, ad quosvis pene versus ambigere ac controvertere, cum veritate licebit, quousque Ecclesiam, quae est columna & firmamentum veritatis, non audierint. Per hujus decretoriam sententiam animus quiescit; internum autem spiritus privati testimonium lites ferit aeternas: quis sectarius non ad istud criterion adpellare potest? & quomodo ullum ex his revincant Protestantes in suis his principiis? Nonne Ariani & Sociniani etiam solita rationis principia, regulas exegeticas, criticas, originarias linguas adhibent? Verum trutinatis omnibus quis arbiter & iudex erit? quis ex aequo & bono satis rem discernet homini salutis & veritatis avido?

Singularem h. l. merentur adtentionem effata *Joann. Locke* Angli: *Christianisme raisonnable* pag. 368. Ex iis lineas nonnullas compendiaria via juvat lustrare: postquam ostendit systema Protestanticum, non bene confutum esse, eoquod talis communionis Viri adstringere velint alios, ut certos Ss. lit. textus ex sua illorum sententia intelligant, atque normae huic subscribant, iisdem vero, qui repugnant, notam ausint inurere, imo ex sua deturbent communiōne: postea laudat, doctrinam Catholicorum melius sibi constare ac cohaerere. Siquidem dicant, Ecclesiam esse infallibilem, huic datam

tam a Christo potestatem, fidelium conscientias moderandi, eosque omni, ad salutem necessaria veritate erudiendi: Sequi igitur, scribit, veros Christianos debere obsequi, alias illos, ipsi Domino J. C., qui per os Ecclesiae loquitur, refragari, eosque contumaces jure ab Ecclesiae communi

terminari: haec illustre confirmat *Wilhelmus Saymel praefat. in Epist. Joann. Lauroji.*

****) *Egerit ita Lutherus, quoad vixit, quid tum?* Nihil tamen certi ex hac autoritate depromitur; *certum enim est, quam quod certissimum, Viros Lutheranos hodie omnigena eruditione sacra & profana tantum Lutherō praecellere, quantum lenta solent inter viburna Cypressi.* Et tanti Viri *Textus 7.* vindices sunt.

*****) Pace nostra pro *summo Viro* apologias & vindicias hoc aevo scribat, *summi* interea Protestantes, & ipsa Protestantium Biblia ad-versantur illi.

*****) Lutheri constantem inconstantiam libri ejus patefaciunt: equidem D. Erasmi, qui *homo saeculi sui primarius* merito audit, vindicias ob notos naevos non suscipimus, ejus tamen excellentior est eruditio, accuratior disquisitio, atque major conscientiae timiditas in arduo nimis negotio: *Biblia truncandi.*

- 1.) Theresius a Jesu: Oeconomia divinae revelationis, et fundamentale dogma de Deo uno et trino.
- 2.) Ther. a Jesu: Oeconomia divinae revelationis.
- 3.) Veritas historiae Tob.
- 4.) Tractatus de virtutibus theologis, prae. decalogi etc.
- 5.) Resolutio catholica: Nullus articulus fidei est arbitrarius.
- 6.) Tractatus de legibus et peccatis.
- 7.) Observationes ad loca quaedam Veteris Testamenti.
- 8.) Liber genesis.
- 9.) De bello contra Benjaminum Kennicott.
- 10.) De mysterio Trinitatis. (Hollinger) Lang.
- 11.) In Daemones sanctae evangelicae historiae.

H.

